

UN ECOLOGIST DE TALIE INTERNAȚIONALĂ DOCTORUL ÎN ȘTIINȚE BIOLOGICE PETRU COCÎRȚĂ LA 75 DE ANI



Născut la 4 februarie 1947 în satul Cărpineni.

Biolog, domeniile de cercetare: protecția mediului, protecția diversității biologice, monitoringul ecologic, politici de mediu.

Doctor în științe biologice (1974), cercetător științific coordonator (1983).

Cu mai mulți ani în urmă, studiind problema deportărilor din Basarabia, inclusiv din localitatea Cărpineni, raionul Hâncești, mi s-a vorbit de domnul Petru Cocîrță – om de știință, deportat cu familia în vara anului 1949, la o vârstă fragedă. L-am găsit. Am solicitat un interviu pe care l-am publicat într-o revistă de specialitate [1]. De atunci ni se trage prietenia.

Petru Cocîrță s-a născut la 4 februarie 1947, în familia lui Nichita și Elenei Cocîrță. În 1947 tatăl său a decedat, lăsând soția gravidă în ultima lună și doi copii mici. Ulterior, Elena Cocîrță s-a căsătorit cu Ion Bârdan (n. 1913), rămas și el văduv, având un copil. Cu acest nume de familie soții Bârdan și copiii au fost trecuți în lista deportaților. Astfel, la vârsta de doi ani și jumătate, împreună cu familia, Petru Cocîrță a fost deportat în Siberia, în regiunea Tiumeni, raionul Isetsk, localitatea Kommunar. Amintirile despre gerurile siberiene aveau să-l însoțească toată viața.

După aprobarea permisiunii de a reveni la baștină, Petru Cocîrță a învățat la școala ruso-moldovenească din satul natal Cărpineni, în clasa cu predare în limba rusă. Și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Biologie și Pedologie pe care a absolvit-o cu diplomă cu mențiune.

Pe parcursul anilor, Petru Cocîrță a devenit o personalitate cunoscută în țară și peste hotare. A făcut doctoratul la Grădina Botanică (Institut) a Academiei de Științe a Moldovei și la Institutul de Hidrobiologie a Academiei de Științe din Ucraina (1970–1973), a absolvit cursuri de specialitate în domeniul protecției mediului la Kiev (Ucraina, 1983), Brenderup (Daneamarca, 2000), Pilsen (Cehia, 2004) ș.a.

A lucrat în calitate de profesor la liceul din satul natal (1964–1965), de lector, conferențiar la Universitatea de Stat din Moldova (1976–1980) și la Universitatea Academiei de Științe din Moldova (2009–2019). A prezentat prelegeri la universitățile din București, Cluj-Napoca, Iași, Suceava (1994–2012), la Universitatea din Lisabona (1994) ș. a. În paralel, a activat în calitate de cercetător la Grădina Botanică (Institut) a AȘM (1973–1976), de cercetător științific superior la Filiala Moldovenească a Institutului Central pentru Utilizarea Complexă a Resurselor de Apă (1976–1990), șef de direcție la Departamentul de Stat pentru Protecția Mediului și Resursele Naturale (1990–1991), director al Centrului, director adjunct pentru știință, șef de laborator la Institutul Național de Ecologie (1992–2006), șef de laborator la Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM (2006–2015), cercetător științific coordonator la Institutul de Ecologie și Geografie (2015–prezent).

Savantul Petru Cocîrță a publicat peste 570 de studii și materiale, printre care 97 de monografii, culegeri și peste 160 de materiale de popularizare a științei. Materialele publicate sunt disponibile în circa 20 de limbi – română, ucraineană, rusă, engleză, franceză, spaniolă, chineză, arabă etc. Este autor sau coautor al unor importante documente legislative și de reglementare din Republica Moldova, printre care Legea privind protecția mediului (1993), Programul național strategic de acțiune pentru protecția mediului (1995), Regulamentul privind sistemul integrat de monitoring ecologic (1998), Strategia națională privind protecția diversității biologice (2002), Conceptul de politică de mediu al Republicii Moldova (2002) ș.a.

Membru activ al Academiei Internaționale de Informatică asociată pe lângă Organizația Națiunilor Unite, dr. Petru Cocîrță este unica persoană din Republica Moldova care a contribuit în mod substanțial la pregătirea și editarea a trei rapoarte de mediu pentru nivelul global (GEO3, GEO4 și GEO5) și a trei rapoarte de mediu pentru nivelul european, a treisprezece rapoarte naționale de mediu, a elaborat și editat două cataloage ale actelor legislativ-normative de mediu.

Este laureat al Premiului tinerilor savanți din Republica Moldova (1980), Eminent în protecția mediului din Moldova, laureat al Premiului Fundației Soros, membru de onoare al Mișcării Ecologice din Moldova, Cetățean de onoare al comunei Cărpineni, distins cu Medalia de Aur și mai multe Diplome de Excelență ale Institutului Bibliografic American (2011 etc.).

În 2021, Petru Cocîrță a publicat două cărți intitulate *Geneza Neamului*, consacrate comunei natale Cărpineni [2; 3]. Pentru prima dată în istoriografia Republicii Moldova, autorul prezintă „o informație științifico-metodologică vizând particularitățile metodelor de selectare, colectare, analiză și generalizare cu utilizarea programelor SOFT a informațiilor cu privire la elaborarea și descrierea arborelui genealogic” [3], în cazul dat – a neamului Buhnă din comuna Cărpineni. Această metodă poate fi utilizată de toți cei care se interesează de genealogia neamului lor.

La împlinirea vârstei de 75 de ani constatăm un bilanț uimitor al efortului depus de profesorul Petru Cocîrță pe tărâmul științei, ecologiei și ocrotirii mediului ambiant, deosebit de prețios în zilele noastre, când omenirea se confruntă cu probleme neștiute în trecut (încălzirea globală fiind cea mai stringentă), precum și în domeniile educației, a legislației naționale și internaționale.

Să luăm aminte: Petru Cocîrță provine dintr-o familie deportată de autoritățile sovietice în 1949, între membrii familiei fiind chiar el. A avut nevoie de un efort ieșit din comun ca să se afirme!

Or, tragedia deportării nu poate fi ștearsă din memorie. Petru Cocîrță a revenit deseori cu gândul și cu inima la acele zile tragice prin care i-a fost dat să treacă împreună cu familia. Într-un interviu, a vorbit și despre tragedia basarabenilor după cea de-a doua ocupație sovietică. Între altele, el se întreabă: „Ce poate să adune sufletul unui copil împins cu baioneta într-un vagon pentru animale, cum poți ascunde amintirile unui infern, când îți vezi părinții umiliți și neputincioși în fața unor brute înarmate, ce poți face ca să uiți sau să nu uiți o copilărie distrofică, agățată de o sârmă ghimpată?” [4].

Despre viața basarabenilor în Siberia Petru Cocîrță relatează: „...Cel mai strașnic era să-ți pierzi credința, să disperi, să te frângi în două, să nu crezi că va veni o zi când vei reveni acasă. Ceea ce ne-a ajutat foarte mult a fost solidaritatea umană, ajutorul reciproc, mâinile calde ale multor moldoveni care nu te lăsau să te prăpădești. Vreau să mărturisesc că suferințele îndurate se șterg treptat, dar căldura umană pe care ai simțit-o în momentele de cumpănă totală nu se uită niciodată” [4].

În ideea de a înveșnici memoria consătenilor săi deportați în Siberia, Petru Cocîrță și-a asumat munca grea de verificare a listei persoanelor deportate din satul Cărpineni în anii 1940-1953, redactând, ajustând și completând lista respectivă. Ulterior s-a inclus în grupul de inițiativă pentru construirea și instalarea la Cărpineni a monumentului în memoria deportaților, inaugurat la 15 noiembrie 2015.

Din interviul realizat cu dr. Petru Cocîrță (2016) am dedus câteva momente demne de reținut. Astfel, am constatat că Puterea sovietică a deportat în Siberia și persoane care au intrat benevol în colhoz, aidoma familiei Bârdan, oferind administrației locale imobile, unelte de muncă etc. Familia Bârdan a fost deportată împreună cu copiii mici, inclusiv un sugar. În condițiile climaterice vitrege din regiunea Tiumeni a Federației Ruse, basarabenii deportați, deși au supraviețuit în mare parte, nu s-au mai putut trata de bolile de care s-au îmbolnăvit acolo nici după ce au revenit la baștină. Exemplul familiei Bârdan este o dovadă în plus că și în condiții extreme, basarabenii au fost capabili să se impună prin disciplină, ajutor reciproc, o bună organizare a gospodăriilor proprii, devenite exemplu de urmat pentru localnicii de acolo. Iar cariera de succes a profesorului Petru Cocîrță demonstrează că Siberia nu l-a frânt, nu l-a demoralizat. Dimpotrivă, viața și activitatea sa sunt un model demn de urmat.

La mulți ani, domnule profesor Petru Cocîrță, sănătate și noi realizări!

BIBLIOGRAFIE

1. Anatol Petrencu în dialog cu Petru Cocîrță. „Niciodată nu ni s-a oferit deschis și cu dragă inimă ceea ce am avut dreptul...”, în: Destin Românesc, 2016, nr. 4 (98), pp. 6-17.
2. Cocîrță P. Comuna Cărpineni, vol. II, *Geneza Neamului Cocîrță/Cocârță*. Chișinău, S.n., 2021, 170 p.
3. Cocîrță P. Comuna Cărpineni, vol. III, *Geneza Neamului Buhnă*. Chișinău, S.n., 2021, 176 p.
4. Reniță A. Țin mult la baștina mea, comuna Cărpineni din ținutul Lăpușna. Interviul cu dl Petru Cocârță, doctor în științe biologice, în: *Natura*, 2007, februarie, p. 4.

Dr. hab., prof. univ. Anatol PETRENCU